

Arbeidsprogram Työprukrammi

Introduksjon

Som gruppe har vi kvener en lang historie i de nordlige områdene. Gjennom århundrene, og frem til nyere tid, har kvener satt et uvurderlig preg på både Norge og resten av Nordkalotten. I Sannhets og forsoningskommisjonens rapport om fornorskningen av kvener, samer og skogfinner ble det fastslått at fornorskningen av oss ikke tilhører fortiden, men i aller høyeste grad er pågående.

I dette programmet legger vi frem våre forslag for å sikre at kvenenes historie viderefremmes, og at vårt språk og vår kultur skal fortsette å blomstre i tiden fremover.

Kort oppsummert er det sentrale budskapet vi vil formidle med vårt program: Ingenting om oss, uten med oss.

Barnehage, skole og utdanning

Gjennom fornorskingsprosessen har skolen og utdanningsinstitusjonene hatt en sentral rolle. Derfor er det viktig disse institusjonene er sitt ansvar bevisst, og at de nå aktivt brukes til å styrke og fremme kvensk kultur, språk og historie.

Det er viktig at utdanningen om kvenene og vår historie styrkes. Derfor trenger vi en bedre og kvalitetssikret beskrivelse av kvenenes historie, kultur, språk og samfunnsforhold inn i læremidlene i skolen. Dette trengs for å tette dagens kunnskapshull i samfunnet.

Helt fra barnehage til høyere utdanning sitter lærerne selv og lager egne skoleressurser til kvenskundervisning fordi det finnes svært få skolebøker, lite litteratur og ressurser. Selv i de områdene med lovfestet morsmålsundervisning i kvensk og finsk, sliter man med å finne folk til å undervise i det.

Her havner man i en uheldig spiral, hvor man ikke får undervist i kvensk grunnet mangel på lærere som er komfortabel med å undervise i det, samtidig som man ikke får tettet lærergapet grunnet mangel på folk som har fått undervisning i språket.

Som et av Europas mest truede språk, er det viktig at barnehage, skole og utdanningssektoren gjør sitt for å styrke språket. Dette gjennom å sikre gode

språktilbud for alle kvenske elever, og ved å sikre at kvenskelever og -studenter får brukt og videreformidlet sine språkkunnskaper etter endt utdanning.

Kvääninuoret – Kvenungdommen kjemper for:

- Kvenskundervisning i skoler og barnehager, og tilretteleggelse for at kvensk kan være et reelt førstespråk gjennom hele grunnopplæringen
- At kunnskap om kvener og kvenske forhold (kvensk språk, kultur, samfunn og historie) synliggjøres og styrkes i norsk barnehage og skole.
- Tilbud om kvenskopplæring for barn og unge med kvensk bakgrunn.
- At opplæringsloven gir en individuell og nasjonal rett til kvenskopplæring for kvenske elever i hele landet, og at retten også skal gjelde videregående skole.
- At kvenske foreldre og elever får god informasjon om sine rettigheter i skolen.
- Etableringen av stipendordning for elever og studenter som velger kvensk i videregående og ved høyere utdanning.
- Etableringen av stipendordning for lærere, barnehagelærere og kulturarbeidere som vil studere kvensk.
- At elever med kvensk som andrespråk på videregående skole får studiepoeng ved språkstudier på universitet og høyskole,
- Styrking av den kvenske tolkeutdanningen.
- At kvensk blir tilgjengelig som språkfag på flere nivåer i skolen med tilhørende læreplaner.
- At barnehageloven skal ta særlig hensyn til barnehagens ansvar for å legge til rette for at kvenske barn kan utvikle sitt språk og sin kultur.
- Etableringen av flere kvenske barnehager, og kvenske avdelinger i barnehager.
- Etableringen av flere kvenske språkreir/språkdusj i skoler og barnehager.
- Etablering av sentre for fjernundervisning og alternative former for opplæring i kvensk som andrespråk.
- At Kvääniluusit – Kvenske loser (Kvenske veivisere) videreføres som et permanent og nasjonalt formidlingsprosjekt, statlig fullfinansiert og med en egnet fast organisator med gode forutsetninger til å drive prosjektet faglig og organisatorisk.

Språk

Kvensk språk er en sentral del av kvensk identitet, kultur og historie. Siden 2005 har kvensk vært anerkjent som et av Norges nasjonale minoritetsspråk. Samtidig er

kvensk blant Europas mest truede språk. For at språket skal fortsette å leve, kreves det at både offentlig og private krefter kommer på banen, og er med på å sørge for språkets fortsatte eksistens.

Kvääninuoret – Kvenungdommen kjemper for:

- At kvensk revitaliseres gjennom en statlig helhetlig, tilstrekkelig finansiert plan for revitalisering av kvensk språk.
- At norske myndigheter iverksetter de tiltak og rettigheter kvenene har etter det europeiske språkcharteret – lokalt, regionalt og nasjonalt.
- At kvensk språk heves til trinn tre i henhold til det europeiske språkcharteret – i likhet med søsterspråket meänkieli i Sverige.
- Etablering og drift av kvenske språksentre i alle aktuelle kommuner, og at eksisterende språk- og kultursentre skal få økt driftstøtte over egne faste poster på statsbudsjettet.

Kultur

Kvensk kultur har gjennom århundrene vært med på å forme kulturen på Nordkalotten, og den norske kulturen som helhet. Derfor er det viktig at den kvenske kulturen synliggjøres sterkere som del av den norske kulturarven. Dette gjelder både den historiske kulturen vår, men også utvikling og videreutvikling av eksisterende kultur, musikk og kunst. Dette gjelder særlig den kvenske ungdomskulturen som identitetsbyggere for kvensk ungdom, og som bæresøylar for fremtidens kvener.

Kvääninuoret – Kvenungdommen kjemper for:

- At den kvenske kulturen synliggjøres sterkere som del av den norske kulturarven.
- Økt støtte til bokutgivelser på kvensk, og sikre finansiering av kvenske ukeaviser, magasiner og radioprogram.
- Økt finansiering av kvensk kultur, med særlig fokus på kvensk barne- og ungdomskultur.
- Oppretting av et kvensk kulturfond.
- Sikring av levedyktige kvenske festivaler og øvrige kulturarrangementer, med særlig fokus på kvensk ungdomskultur.
- Økt støtte til eksisterende kvenske kultursentre, og realisering av nye kvenske kultursentre.
- Økt finansiering og styrking av arbeidet med bevaring, formidling og utvikling av kvensk kultur, kunst og design.

- At midler til kvensk kultur økes på statsbudsjettet og gis over en fast post.
- Et eget forvaltningsområde for kvensk språk og kultur, og en statssekretær med ansvar for kvenske forhold.
- En egen post dedikert til ungdomsformål for nasjonale minoriteter.
- Å vedta kvenfolkets dag, 16. mars, som offisiell, nasjonal flaggdag.
- Offentlig anerkjennelse av det kvenske flagget (Kvääniflaku).

Rettigheter og internasjonalt

Kvenene står ikke i en unik situasjon, verken nasjonalt, eller internasjonalt. Både i Norge og i resten av verden er det folk som er blitt nektet rett og fratatt sine rettigheter. Verden over kjemper urfolk, opprinnelige folk og nasjonale minoriteter for annerkjennelse, nasjonal selvbestemmelse, og deres eksistens. Selv om våre kamper tidvis kommer til uttrykk på ulike måter, har vi en felles interesse og styrke av å stå sammen, og støtter oppom hverandres kamper på tvers av skillelinjer.

Gjennom en rekke nasjonale og internasjonale traktater og lover er Norge forpliktet til å styrke og verne om kvensk kultur, språk og historie. Dessverre ser vi at disse forpliktelsene behandles som langsiktige mål, heller enn de minstekravene de er. Kvenungdommen krever at det offentlige oppfyller sine forpliktelser, og gjør en innsats for å styrke rettighetene til kvener, nasjonale minoriteter og urfolk.

Kvääninuoret – Kvenungdommen kjemper for:

- Et eget forvaltningsområde for kvensk språk og kultur, og en statssekretær med ansvar for kvenske forhold.
- En styrket innsats mot diskriminering og hatprat mot minoritetsgrupper.
- At Sannhets- og forsoningskommisjonen sine tiltak blir innfridd.
- Medbestemmelse om rett til tradisjonelt bruk av vann og land.
- At utforming av politikk, forsoningsprosesser og vedtak som angår kvener, skjer i samarbeid med kvenske grasrotorganisasjoner og kompetansesentre.
- At kvener skal ha rett til å delta og bestemme i alle saker som angår kvener.
- At Norge tar en mer aktiv rolle i å sikre urfolk, opprinnelige folk og nasjonale minoriteters rettigheter i Norge og utlandet, både nasjonalt og internasjonalt.

